

Arló Nagyközség Polgármesterétől

3663 Arló, Ady E. út 162. Tel: 48/ 544-000, Fax: 544-540 Email: postmaster@onkormarlo.t-online.hu

11/2020. (IV. 22.)

Arló Nagyközség Önkormányzat Polgármesterének az Arló Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének hatáskörében hozott határozata

Tárgy: Arló Nagyközség Önkormányzat Gazdasági Programja 2020. január 1. – 2024. december 31. időszakra

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. tv. 46. § (4) bekezdésének felhatalmazása, a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Kormányrendelet 1. §, valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § alapján Arló Nagyközség Önkormányzat 2020. január 1. - 2024. december 31. időszakra szóló Gazdasági programját a határozat melléklete szerinti tartalommal elfogadom.

Felelős: Vámos Istvánné dr. polgármester
Határidő: 2024. december 31.

Arló, 2020. április 22.

Vámos Istvánné dr.
polgármester

Arló Nagyközség Önkormányzat

***GAZDASÁGI
PROGRAMJA***

2020. január 1. napjától 2024. december 31. napjáig terjedő időszakra

I.

BEVEZETŐ

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 116. § alapján a helyi önkormányzatoknak Gazdasági programot kell készíteni, melynek célja, hogy a Képviselő-testület a választási időszak alatt előre meghatározott célrendszer szerint működjön, fejlődjön.

Az Mötv. a következőképpen szabályozza ezt a kötelezettséget:

„116. § (1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

(2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.

(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

(4) A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

(5) A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület **az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el.** Ez a határidő április hónapban jár le.

A gazdasági program megalkotásakor szakértői vélemények szerint az alábbiakat tanácsos figyelembe venni:

- Képviselőtestület és a polgármester elképzelései,
- Az Önkormányzat jelenlegi, illetve várható pénzügyi helyzete
- Összhangban kell lennie a hosszú távú településfejlesztési programmal és az ágazati koncepciókkal.

A Gazdasági programban említett célkitűzések eléréséhez a Képviselő-testületnek figyelembe kell vennie egyrészt a célkitűzések egymásra épülő megvalósítását, másrészt a szükséges anyagi források megteremtését. Az anyagi források megteremtéséhez nem elegendőek a szokásos bevételi források (állami támogatások, adók), így szükség van a pályázati lehetőségek felkutatására, valamint az Önkormányzat sajátosságainak kihasználása alapján új lehetőségek keresésére.

A Képviselő-testület törekszik arra, hogy a Gazdasági programjában meghatározott feladatokat lehetőség szerint hitelfelvétel nélkül, minél több pályázati forrás bevonásával valósítsa meg. A Gazdasági program feladata számba venni a település kiinduló adottságait, valamint azokat a folyamatokat, amelyek a következő időszakban meghatározhatják a helyi gazdaság mozgásterét, valamint ehhez képest rögzíteni a település által reálisan kitűzhető és kitűzendő célokat, követendő irányokat.

Arló Nagyközség Önkormányzatának célja az, hogy egy otthonosan élhető, hangulatos, értékőrző és -teremtő, egyúttal modern, magas színvonalú szolgáltatásokat nyújtó, lehetőleg dinamikusan fejlődő település legyen.

A jövő kilátásait vizsgálva azonban számos akadállyal szembesülünk ha akárcsak rövidebb távú gazdasági kitekintésre is szeretnénk vállalkozni.

Tisztelt Képviselő-testület!

A gazdasági program készítése idején különleges és jelentős történelmi időszakot élünk. 2020. márciusában olyan társadalmi, gazdasági, egészségügyi helyzet alakult ki, amire joggal mondhatjuk, hogy egy önkormányzat, vagy egy ember életben legfeljebb csak egyszer, vagy egyszer sem fordul elő.

Az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdése alapján az Országgyűlés felhatalmazta Magyarország Kormányát hogy az előállt helyzetben az Alaptörvény 53. cikk (1) és (2) bekezdése alapján a Kormány rendeleti úton hozhasson döntéseket. A Kormány a 40/2020. (III. 11.) rendeletével az élet és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében 2020. március 11-én 15 órától COVID-19 (fertőző koronavírus járvány miatt) veszélyhelyzetet hirdetett.

A járvány világméretű.

A jelen viszonyok között a jövő nemzedék számára érdemes rögzíteni ezt a helyzetet, hogy az utódok tudomást szerezzenek arról, hogy a jelenlegi képviselő testület milyen körülményekre tekintettel próbálja a település működését fenntartani. Azt hiszem, illetve nagyon remélem, hogy az utánunk következő időszakban soha többé nem kell vészhelyzetet hirdetni.

Ez a helyzet olyan, mint egy háború, vagy egy természeti katasztrófa. Lehet ez talán ennél is rosszabb, hiszen az ellenség láthatatlan, kíméletlen, láthatatlanságában és kíméletlenségében óriási pusztítást okoz emberéletekben, gazdasági területen egyaránt. Nem ismeretes az idő, hogy a járványnak mikor lesz vége: 3 hónap, 6 hónap? Ez a bizonytalanság máris lebénított rengeteg gyártó üzemet, rengeteg kereskedelmi egységet, a fuvarozó vállalatokat, termelő üzemeket, ami miatt az építkezésekhez, beruházásokhoz az alapanyag beszerzése kérdéses a világméretű megbetegedés miatt.

Nehéz megjósolni, hogy az EU mikor és milyen pályázati lehetőségekkel fog szolgálni, már ha egyáltalán a közeljövőben e kérdésben döntés születik. **Ma sehol sem az a fontos, hogy milyen támogatásokat adjanak, hanem az emberi életekért vívott küzdelem a legfontosabb.**

Ennek a küzdelemnek a jegyében az Önkormányzat érdekei is sérülnek. Ennek oka, hogy a Kormánynek többszáz milliárd forintot arra kell fordítania, hogy bezárt szállodákat, sport létesítményeket kórházakká alakítsanak át, védőeszközöket, gyógyszereket vásároljanak, mert mindenek fölött a legnagyobb érték az emberi egészség. Az Önkormányzatok gépjármű adójának 40 %-a maradt eddig a települések kasszájában, a legutóbbi döntés szerint elvonásra kerül az „ún. koronavírus” alapba a közös tehervállalás jogcímén. Arló Nagyközség Önkormányzata részéről ez 4-5 M Ft-ra tehető.

Az Önkormányzat saját bevétele ezáltal csökkenni fog, amely tény a gazdasági program összeállításánál figyelembe kell venni. Csökkenni fog azáltal is, hogy a helyi vállalkozások forgalma is csökken, az iparüzési adó alap is csökkenni fog, hiszen szemmel látható, hogy a településünkön folyó beruházás is megállt. Az újraindulások valószínűleg csak a járvány elmúltával kezdődnek meg. Sok vállalkozás elbocsátotta a dolgozóit, akiknek újra pótlása nem feltétlenül lesz zökkenőmentes.

A gazdasági program tervezése ezért visszafogott, szó sem lehet álmodozásról, a körülmények ellenére is megvalósítható programot szükséges megalkotni.

Nem szabad azonban átesnünk a ló másik oldalára, nem szabad átengedni magunkat az önsajnálatnak, mert minden rossznak egyszer vége lesz, az évszakok változásával a természet folyton megújul, a nagy veszteségek az emberek lelkében is hozhatnak megújulást. Ezért a jelen időben is meg kell látnunk a lehetőségeket, olyan „földönjáró” programot kell írunk, amit – ha lassúbb dinamikával is, de - lehetséges megoldani.

Szeretném a magunk ösztönzésére és reményünk fenntartására Wass Albertet idézni:

„ Minden talajban megterem valamilyen virág. Minden napnak van valamilyen öröme.

Neveld rá a szemedet, hogy meglássa azt!”

Ezen gondolatok jegyében elemezzük a gazdasági programhoz szükséges jelenlegi helyzetünket és lehetőségeinket.

Az államháztartás helyzete és a makrogazdasági folyamatok közvetlenül és áttételesen is befolyásolják a település várható bevételeit, lévén, hogy nemcsak a központi költségvetési támogatásokra vannak hatással, hanem a helyi vállalkozásokra, lakossági fogyasztásra, stb. is. Ezen belül meg kell állapítani, hogy Arló Nagyközség Önkormányzat bevételei között a kiadásokhoz mérten nagyon kevés az iparüzési adó bevétel. Ennek oka, hogy kisvállalkozások, egyéni vállalkozók vannak, akik olyan minimális bevételt produkálnak, aminek az adóalapja szinte jelentéktelen. Nagyméretű vállalkozások a TELECOM, a Posta, az ÉMÁSZ, TIGÁZ pedig megosztják az adóalapot annyi településen, ahányra a vállalkozás kiterjed.

Az adóbevételek reális beszedése iránt próbálunk sajátos intézkedéseket tenni, pl. azzal, hogy közmunka programban igyekszünk olyan embereket felvenni, akik az elévülési 5 éves határidőn belül jelentős hátralékkal rendelkeznek.

A jövőt illetően a helyi adók behajtására sokkal nagyobb hangsúlyt kell helyezni, nem szabad megengedni, hogy a tartozások elévüljenek.

A gazdasági program részeként a helyi viszonyokról, környezet jelenlegi állapotáról is kívánatos megállapításokat tenni, hogy a társadalmi, természeti körülményeket figyelembe véve, minél megalapozottabb, minél reálisabb célkitűzéseket tűzzünk magunk elé.

A gazdasági programnak ezen része már a 2015. január 1. napjától 2019. december 31. napjáig szóló gazdasági programunkban leírásra került. Ezért ebben a részben csak a megváltozott körülményeket kívánom átvezetni.

A település Magyarországon, megyén belül elfoglalt helye és szerepe

Arló Nagyközség Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az Ózdi járásban, délnyugat irányban, Ózd központjából mért 5 km-re, illetve közigazgatásilag közvetlen településként helyezkedik el. Miskolctól kb. 60 km-re nyugatra található, a Hódos-patak völgyében tagolt, dombosági területen.

Neve feltehetően a sast jelentő ószláv *orilu* szóból származik. 1268-ban említik először.

Mai nevén a település a 11. században jött létre, ekkor a Bors-Miskóc nemzetség birtoka volt.

Nevét 1268-ban említette először oklevél Arlo néven. 2018-ban ünnepélyes keretek között megünnepeltük Arló oklevele kiadásának 750. évfordulóját.

Az első lakosok fakitermeléssel, szénégetéssel foglalkoztak. A XVII. században romák vándoroltak be a településre, ma a falu lakosságának kb. 60 %-át ők alkotják.

A falu népessége az ipartelepítések korától egyre nagyobb növekedésnek indult az ózdi és borsodnádasi üzemek közelsége miatt. A nehézipar válsága Arlót is érintette, a népesség – különösen a szakképzett munkaerőt képviselő népesség - emiatt a 1990-es évektől csökkenni kezdett, elvándoroltak más városokba.

A mai helyzet értékelése kapcsán leszögezhetjük, hogy a roma népesség száma folyamatosan emelkedik, a nem romák száma folyamatosan csökken. Az okok két megállapításon alapulnak. Egyik, hogy továbbra is fennáll a fiatalok más településeken való munkavállalása és tanulása. Jellemzően azok a fiatalok, akik megyei vagy fővárosi felsőoktatási képzésben vesznek részt, túlnyomóan az adott városban találnak munkalehetőséget is.

A másik konkrét tény, hogy előregedik a település lakossága, akik szociális otthonba kerülnek épp amiatt, mivel nem marad hátra családtag, aki gondozná az időseket.

2020. január 1-i állapot alapján a lakosság száma az előző gazdasági program időszakában lévő 4007 fő helyett már csak 3716 fő.

Más nemzetiséghez tartozók nem nagyon jellemzők, 4 fő szlovák nemzetiségű lakos él a településen.

A települést észak-déli irányban a 25. sz. főútvonal szeli át, a főút két végén északról Ózd, délről Borsodnádasi városok találhatóak. A település központjától nyugati irányban közelíthető meg Borsodszentgyörgy község. A megyén belül Arló elfoglalt helye és szerepe szerint azon települések közé tartozik, amelyek inkább idegenforgalmi szempontból jelentősek, mintsem ipari létesítményekről, vagy más munkahelyi szempontból.

Idegenforgalmi szempontból viszont elmondható, hogy a megye legszebb földrajzi fekvésű helyiségei közé tartozik. A Nagyközséget szelid – hegyeknek nem nagyon nevezhető – dombok szegélyezik. Legjelentősebb magaslata a Benéte út feletti hegy, majd a Lop-hegy, mely a műemlék jellegű – **Szent Mihályról elnevezett** - római katolikus templom közelségében emelkedik. A másik magasabb pont a Szohony völgyben lévő suvadás, amely az Európai hírű suvadással keletkezett tó fölött található. Mindkét dombról körbe tekintve csodaszép látványt nyújt a dombok védelme alatt elterülő nagyközség.

Két jelentős vízgyűjtő patak vonul át a községen, az egyik a Hódos, a másik a Szentgyörgy patak. Mindkét vízgyűjtő állapota elhanyagolt, **amelynek oka az állami tulajdonban lévő vízmeder folyamatos karbantartásának hiánya. Kétségtelen, hogy 2017-ben el tudtuk érni, hogy a Borsod-A-Z Megyei Vízügyi Igazgatóság a Hódos patak medrét a**

közigazgatási területen belül kitisztította, azonban azóta a felszíni vizek elvezetésére képtelenek, növényzettel ismét sűrűn benőttek. A vízvezető tulajdonosa a Magyar Állam, a kezelői jogot az Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság gyakorolja.

A település legújabb történetében elmondható, hogy a rendszerváltás óta a legaktívabb időszakát élte a mai napig. Az önkormányzati kötelező feladatellátása tekintetében minőségi javulás tapasztalható. Az intézmények élén bekövetkezett személycseréknek köszönhetően új szemlélettel, hatékonyabb munkavégzés látszik kialakulni a szociális alapellátásban és az oktatásban **valamint a közszolgáltatások tekintetében is.**

Az intézmények közötti összhang érdekében nagyon fontos a szoros, szinte napi együttműködés, az egymásra épülő ellátások minél magasabb szintű ellátása érdekében.

A gazdasági-társadalmi környezet **jelenlegi** helyzete ellenére kezd mozgalmassá válni a lakosság élete. **2020. évtől is tovább foglalkoztatjuk az alulképzett, szakmunkás bizonyítvánnyal, vagy esetenként még általános iskolai végzettséggel sem rendelkező embereket. Szükséges azonban megemlíteni, hogy a korábbi széleskörű lehetőségek már megszűntek.** A start munkaprogramok keretében olyan értékteremtő munkavégzést végzünk, melyek maradandó értékek és jelentősen hozzájárulnak az emberek közérzetének javításához, az idegenforgalom növeléséhez. **A változás abban nyilvánul meg, hogy az állam által már nem támogatott a nagy értékű eszközök és gépek beszerzése, leginkább csak a munkabér 80-90 %-a támogatott.**

- Mezőgazdasági munka **előző évi eredményei alapján már nem nagyon számolhatunk azzal, hogy a megtermelt egészséges élelmiszereket nagy mennyiségben át tudjuk adni a konyha számára. Ennek oka, hogy a két mezőgazdasági végzettségű irányítók nem elég határozottak, a földek művelése kívánni valót hagy maga után, továbbá, hogy nem akarnak a közmunkások a mezőgazdaságban dolgozni, mivel ott effektíve nehezebb a munkavégzés, mint azok számára akik a köztisztasági feladatokban vesznek részt. Erre tekintettel a most kezdődő gazdasági évben csökkentettük a megművelendő földterület nagyságát és a termékköröket.**
- Folyamatosan bővítjük az intézmények közelében, a település más részein fellelhető zöldterületeket, parkokat, pihenő helyeket, folyamatosan dolgozunk a belvív elvezetésén, járdák, utak karbantartásán, felújításán.
- Saját előállításban **folytatjuk a térburkoló, járdalapok gyártását**
- Az Arlói Turisztikai, Községi, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. területén a múlt évben elnyert 320 M Ft turisztikai fejlesztési célú beruházás megkezdése ebben az évben realizálódik.
- Intézkedés van folyamatban telephely bővítésére, amivel várhatóan tovább **javítható a közfoglalkoztatottak elhelyezése. Ennek konkrét alapja egy Rákóczi úti ingatlan megszerzése.**

Sajnálatos módon versenyképes, nagyobb teljesítményeken alapuló munkahelyek nem jöttek létre. Leginkább jellemző vállalkozások a kereskedelemben, mezőgazdaságban, az őstermelői foglalkozásban jöttek létre.

II.

HELYZETELEMZÉS

1. Főbb demográfiai jellemzők

Az állandó lakosság száma 2020. január 1-én 3716 fő. Sajnálatos módon fogyó tendenciát mutat. A születések emelkedése legjellemzőbben a helyben maradó cigányság körében figyelhető meg, mert erre a lakosságra nem jellemző, hogy állandó munkahely hiányában elköltöznének a településről. Ők azok, akik versenyképes munkahelyen alulképzettségük, szocializálódásuk, illetve a nagy család miatt képtelenek magukat mobilizálni. **Túl fiatal korban, rendes, jövedelmező állás nélkül vállalnak nagy családot. Életkoruknál fogva tapasztalatlanok, nincsenek tisztában a jövőbeni helyzetükkel.**

A halálozási arány a helyi anyakönyvi adatok, és egészségügyi szolgáltatók adatai alapján hol emelkedő, hol csökkenő tendenciát mutat, amely egyrészt azzal magyarázható, hogy magasabb az időskorúak, mint a fiatalok aránya, másrészt az egészségügyi beszámlók adatai alapján egyre több a tüdő-betegségben, érrendszeri betegségben szenvedők száma.

a) Születések, halálozások számának alakulása 2014-től

Év	Születések száma (fő)	Halálozások száma (fő)
2014.	57	nincs adat
2015.	65	42
2016.	67	48
2017.	58	44
2018.	71	39
2019.	63	43

A fenti adatokból levonható következtetés, hogy minden évben a születések aránya meghaladja a halálozások számát. Elvileg ez arra enged következtetni, hogy a lakosság száma enyhe mértékben növekszik. Csakhogy figyelembe kell fenni az elvándorlásokat, elköltözéseket számát is, és ebben az összefüggésben tekintve nagyon is csökkenő tendenciát mutat a lakosság számának alakulása.

b) Népesség kor szerinti megoszlása 2020. január 1-jén

Kor szerinti csoportosítás	Fő
0-3	209
4-6	138
7-14	459
15-18	240
19-60	2072
61-	598
Összesen:	3716

Korcsoport	Fő	Megoszlás %-a
Gyermek és fiatalok	1046	28
Munkaképes korú	2072	56
Időskorú	598	16
Összesen:	3716	100

2. Infrastruktúra helyzete

- a település elérhetősége: Az ország távoli településének elérhetősége, illetve onnan vissza, a településen átvonuló 25. számú főútvonal az egyetlen, melyen keresztül érhető el a 21. sz. főút, és az M3-as autópálya melyeken Budapest felé a VOLÁN busz járatokon – meglehetősen magas jegyáron – lehet közlekedni. Vasúti közlekedés nem jellemző. Aki azonban mégis ezt a fajta közlekedést választja, annak az ózdi vasútállomásról Miskolcon át, óriási kerülővel van lehetősége a fővárosba utazni.
- vonalas közművek kiépítettsége: az Önkormányzat fontos feladatának tartja az infrastruktúra folyamatos fejlesztését. A település jelenleg teljes mértékben lefedet egészséges ivóvíz hálózattal, vezetékes földgáz szolgáltatás rendelkezésre áll. Most már elmondhatjuk, hogy az előző ciklusban tervezett szennyvízcsatorna hálózat megvalósult, 16,2 km. hosszú vezeték került a föld alá. A program készítése idején még épülőben van a szennyvíztisztító telep. Az építés folytatása sajnálatos módon függ a járvány idejének elhúzódtásától, mivel az építés szünetel. Előző évi készenléti állapot szerint már májusban szeretett volna a próbaüzemet elindítani, de ez valószínűleg nem történik meg. A kivitelezés befejezésének határideje 2020. december 31.
- telefonellátottság: legjellemzőbb telefonszolgáltatás a mobilhálózatok valamelyikén történik. A lefedettség mindhárom szolgáltató esetén szinte 100 %-os. Sok családnál működik még a TELECOM vezetékes telefonszolgáltatás, amely együtt is előfizethető internet és tv vételi lehetőségekkel. A televíziós szolgáltatók között működik a kábel tv, amely szolgáltatásnak minősége javult műholdas átalakítás miatt.
- szilárd hulladék kezelése: A korábbi szolgáltató ZV. Zöld Völgy Hulladék szállító Kft helyét törvényi átszervezés miatt A BMH Nonprofit Kft. vette át. A szolgáltatás minősége nagyban javult az elmúlt 3 évben. Teljes körűen megvalósult a szelektív hulladékgyűjtés. Külön konténerbe lehet gyűjteni a kommunális hulladékot, a papír- és lemezdoboz hulladékot, az üveget. Nagyon jó lehetőség, hogy nincs általános lomtalanítás, hanem egy háztartás bármikor megrendelheti a lomtalanítást előzetesen, és egy évben egy alkalommal ingyen elszállítják a lomokat. Jó szolgálatot tesznek a két városban létesített hulladék udvarok, ahová egy évben két alkalommal lehet vinni építési törmelékot, sített, más feleslegessé vált hulladékot. Sajnálatos módon még mindig gyakori jelenség az illegális lerakók működése, amivel szemben szinte szélmalom-harcot kell folytatni, mivel az ily módon lerakott szemét újra- és újra termelődik.

3. Vállalkozási tevékenységet végzők száma, összetétele

A településen vállalkozási tevékenységet végző vállalkozások száma és összetétele 2020-ban

Ágazat	Vállalkozások száma
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás,	10
Halászat	1
Feldolgozóipar	1
Vízellátás, szennyvízgyűjtés	0
Építőipar	2
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	4
Szállítás, raktározás	2
Közigazgatás	1
Kereskedelmi tevékenység	18
Egyéb más szolgáltatások	35
Összes vállalkozások száma	74

4. Az önkormányzat által ellátott feladatok és működtetett intézmények, humán erőforrások alakulása

A) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
6. óvodai ellátás;
7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások, szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
14. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;

15. sport, ifjúsági ügyek;
16. nemzetiségi ügyek;
17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
19. hulladékgazdálkodás;
20. távhőszolgáltatás;

21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

Törvény a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó más helyi önkormányzati feladatot is megállapíthat.

Arló Nagyközség Önkormányzata az egyszemélyes tulajdonát képező Arlói Turisztikai Közösségi, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft-n keresztül próbálja megóvni az egyetlen természeti értékét és annak megfelelő módon történő üzemeltetését, karbantartását. Az idegenforgalom fellendítése érdekében az Önkormányzat célul tűzte ki az állandó és folyamatos fejlesztést. **Az elmúlt gazdasági program idején elnyert közel 300 Millió Ft támogatás felhasználása zajlik. Folyik az építés, a tópart rehabilitációja, egyéb turisztikai fejlesztések valósulnak meg.**

B) Az önkormányzati intézmény- és feladatstruktúra:

- a) Oktatás: 8 osztályos általános iskola épületegyüttes tulajdonosa az Önkormányzat, működtetője 2013. óra a Klébersberg Intézményfenntartó Társulás. Jelenleg egy székhelyen és egy telephelyen működik az Arlói Tengerszem Óvoda, melynek bővítése szükséges a 3 éves korosztály kötelező óvodáztatása miatt.
- b) Egészségügy: az egészségügyi alapellátásban van két felnőtt háziiorvosi körzet, melyből **az elmúlt gazdasági program idején a II. körzet még betöltetlen volt. Ez szerencsére betöltésre került, azonban 2019. december 31-vel az I. sz. körzet háziiorvosa nyugdíjba vonult, így ismét betöltetlen egy körzetünk. Jelenleg a betegek ellátását a II. körzet háziiorvosa látja el. Egy házi gyermekorvosi szolgálat, 3 védőnői szolgálat, valamint egy fogászati ellátás működik.**
- c) Szociális ellátás: a szociális ellátó szolgálatot az Arlói Szociális Alapszolgáltatási Központon keresztül valósítjuk meg. Az ellátási formák közül igénybe vehető az idősek nappali ellátása, a házi szociális gondoskodás, a szociális étkeztetés, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, a gyermekétkeztetés, vendégétkeztetés. **Fontos, és említést érdemel, hogy a járvány miatt az idősek nappali ellátása az intézményben szünetel. Helyette az Alapszolgáltatási Központ házi szociális gondozói a lakóhelyükön látják el az Idősek Klubja feladatait, akik részére házhoz viszik a szolgáltatást és ellátást.**
- d) Kultúra: a községben működik egy könyvtár, egy tájház, kézműves ház és egy **szövő műhely. Civil szervezetek: az Arlói Közéletért és Kultúráért Egyesület, az Arlói Sport Egyesület, az Arlói Jóléti Szolgálati Alapítvány, az Arlói Polgárőr Egyesület, a Suvadás Horgász Egyesület, melynek keretein belül többféle hagyományőrző és művészeti, valamint szabadidős tevékenységek folynak.**

5. A településen regisztrált álláskeresők és szociális ellátásban részesülők legfőbb adatai 2015. februári adatok alapján

Megnevezés	Mutatószám
Regisztrált álláskeresők száma (fő)	586
180 napnál régebbi ideig regisztrált munkanélküliek száma (fő)	296
Járadékra jogosultak száma (fő)	62
Szociális ellátásban részesülők száma (fő)	341
Munkaképes korú lakosság száma (fő)	2247
Munkanélküliségi ráta (%)	26,08

6. Környezeti állapot

Levegőtisztaság: A településünkön fellelhető káros anyag emissziós értékek megegyeznek a megye falusias térségeiben mért értékekkel. Ezek eredménye azt mutatja, hogy az ÓKÜ és a BNL bezárását követően nagymérvű kén-dioxid, nitrogén-oxid, szén-monoxid, szén-dioxid és szilárd fémoxid kibocsátások nem történtek. A viszonylagos szélvédettség miatt okoz gondokat a fűtési időszakban tapasztalt emisszió, bár a gázfűtésre történő intézményi és lakossági átállás közel negyedére csökkentette a faluban mért értékeket. (Korábban az intézmények vegyes tüzelésű kazánokkal fűtöttek és 1.000 q körüli barnaszén mennyiséget tüzelt el csak az önkormányzat). A gyenge szélmozgás miatt a völgyfenéken megtelepszik a füst és ugrásszerűen megnő a kén-dioxid és szén-dioxid koncentráció. Bár a gazdasági helyzet változása miatt pályázati forrásból beszerzett vegyes tüzelésű kazánok működtetésére ismételten visszatértünk. **Az elmúlt gazdasági program idején ennek olyan oka is volt, hogy a vegyes tüzelésű kazánokat pályázatból szerezték be, amelynek volt kötelező fenntartási ideje. Ma már inkább – ahol csak lehet – gázkazánokkal fűtünk. Többnyire akkor kerül sor fa tüzelésre, amikor a fűtési szezon elején vagy végén vagyunk, illetve olyan helyen ahol még nincs az épületben gázkazán, illetve a mezőgazdasági fóliában.**

A levegőre negatív hatással van a település közepén húzódó főútvonal közlekedési paramétereinek változása, hiszen az elmúlt öt évben szinte megduplázódott a forgalom. Köszönhető ez a vasútvonal leépülésének, illetve a kereskedelmi szolgáltatási szektor bővülésének. Konkrét mérések ezzel kapcsolatosan nem készültek.

Felszíni vizek: Két jelentősebb vízfolyás található, mely a település közepén egyesül: a Hódos patak és Szentgyörgy patak. A Hódos gyűjti össze a kistérség vízgyűjtőjéről a felszíni vizet és szállítja Ózdon keresztül a Sajóba. A valamikor színéről elhíresült patakban (sötétvörös volt évtizedekig a borsodnádasi lemezgyár savas pácoló üzem működésének eredményeként) az életnek semmi jelét nem tapasztaltuk a század elejétől a 90-es évek elejéig, a rendkívül alacsony PH koncentráció és oldott fémoxidok miatt. Az üzem bezárása után látványosan javult állapota és néhány év alatt lakóhelyévé vált a kétélűeknek is. **Az elmúlt gazdasági program idején el tudtuk érni, hogy a B.-A.-Z. Megyei Vízügyi Igazgatóság medertisztítást végezzen, melynek alkalmával a benőtt növényzetet eltávolították és a meder tisztítása is megtörtént.**

A mellékvölgyek időszakos vízfolyásainak nincs különösebb jelentősége, bár medrük környékén értékes lápok alakultak ki, melyek fajgazdagsága egyedülálló.

A település rétegforrásokban gazdag. A források vízhozama ingadozó, érzékenyek az aszályra. Vízük a kibukkanáskor oxigéndús, az állapotuk miatt magas az oldott szerves anyag szint. Nagy valószínűséggel a klímaváltozás következménye, hogy a források ma már nem ingadozóak, hanem apadóak. Sajnálatos, hogy több helyen fedezhetünk fel tiszta vizű források elapadását.

A suvadásos tó, a tavak életciklusát leképezve az élete utolsó fázisát éli. Bár nem egy-két év de egy-két évtized alatt bekövetkezik a feltöltődés, a magas zöldtömeg miatt pedig bekövetkezik a vízben a növények elszaporodása a többlet tápanyag hatására, majd a mocsárosodás. Legnagyobb vízminőségi veszélyforrás az öntéstérbe épült horgászházak szennykibocsátása. A vízszintszabályozás helytelen, a felső szintről folyik le a felső vízréteg, belső áramlás ezért nincs, a szélárnyék miatt a felszín sem mozog jelentősen. 32.000 m³ fölösleges iszapot tartalmaz. Sajnálatos módon a tó életébe történő emberi beavatkozások erőteljesek voltak és jelenleg is azok, amelyek rövidítették életciklusát: növényevő halak telepítése, amivel a horgász társadalom kedvéért kiirtották az oxigént termelő növényzetet. A horgászok gátlástalan haletetése ma is hozzájárul ahhoz, hogy a túletetés miatt vödörszámra öntik be a vízbe a haltáplálékot, ami szerves anyagként árt a víz tisztaságának, nagyon hátrányosan befolyásolják a víz minőségét az engedély nélkül végzett ártéri építkezések. Az idegenforgalmi fejlődés és látványosság érdekében a gazdátlanul hagyott, illetve a nem megfelelő állapotú épületek lebontását, lebontatását megkezdjük. A régi időkben működő képviselő-testület 52/1994. (VI. 28) határozatával elrendelte a nem megfelelő területen lévő és nem megfelelő házak lebontását. Ennek azonban nem tudott érvényt szerezni. Tekintettel a turisztikai fejlesztési pályázatunkra, - amelyben vállaltuk a rehabilitációt – néhány rozoga épületet már sikerült elbontani, illetve elbontatni.

Felszín alatti vízkészlet: A községben a völgyfenék erősen talajvizes. Ásott kutak jelentették a 80-as évekig az ivóvízforrást minden háztartásban. Az intenzív műtrágyázásnak, az akkori állattartásnak és a nyitott közműollónak köszönhetően a kutak erősen nitrátosodtak. Olyannyira, hogy a gyermekeket a „kék betegség” miatt egy időben ún. zacskós vízzel kellett ellátni. Ekkor a nitrát tartalom felső értéke meghaladta a megengedett érték háromszorosát. A település vezetése ekkor döntött a víztársulás létrehozásában és három év alatt kiépült a vezetékes vízrendszer. Ennek ellenére ma is jelentős számú háztartás nyeri a vizét ásott kútból különösen azokon a településrészeken, ahol a cigánylakosság száma magasabb. **Törvényi változás folytán azonban már nincs nagy jövője az ásott kutak egészségtelen használatának. 2020. év végéig ugyanis minden ásott kutat a település jegyzőjének be kell jelenteni, és a fennmaradásáról vagy betemetéséről intézkedni.** Nyilván valóan a fennmaradási lehetőség több szempontból adott, azonban a vízbázisok védelme miatt a kutak fennmaradási engedélye illetékfizetési kötelezettséggel jár. A regionális vízrendszer kiépítése és a vízbekötéskor alkalmazott szivárogtatók még inkább rontottak a helyzeten. Ma is sok háztartás vezeti a szennyvizet még nyílt árokba is különböző rejtett megoldásokkal, az árkok fölé épített hidak alatti csöveken keresztül, a szivárogtatás pedig ellenőrizhetetlen és sajnálatosan általános. **Ez a jelenség sajnos a mai napig nem szűnt meg. Olyan családi házakból is történik illegális kibocsátás a felszíni csapadékvíz elvezető hálózatba, ahol diplomás, értelmes emberek laknak.**

Mivel a szennyvízhálózat kiépült, a tisztítómű átadását követően megkezdődhet a próbaüzem, melynek időtartama alatt nem kell a lakoságnak szennyvíz szolgáltatásért fizetni. Ezért minden háztartás érdeke, hogy majd az átadást követően minél gyorsabban kössék rá a vezetékre a házi szennyvíz tárolókból a szennyvizet.

A vízdíjak magyarországi viszonylatban is a legmagasabbak térségünkben. Óriási kiadásokat képeztek az ivóvíz megvásárlásának költségei. Ennek kiküszöbölésére indították el saját vízbázis kialakításának programját, melynek eredményeként három eltérő mélységű kutat fúrtak. A területre jellemző magas vastartalom és mélységi ammónia miatt tisztítómű építése vált szükségessé. **Az arlói helyi ivóvíz kutak ma már használaton kívül vannak, mivel az ivóvíz szolgáltató ÉRV idejében nem gondoskodott a gépészet felújításáról, a víz minősége jelentősen romlott, ezért a rendszerbe már nem vezetik az arlói vizet.**

Talajviszonyok: Talajképző kőzetünk a harmadidőszaki üledék. Ebből alakultak ki a község területén lévő fellelhető talajtípusok. Legjellemzőbb típusa az agyagbemosódásos barna erdőtalaj, melynek erdőszültsége 68%-os. A patak völgyekben lévő nyers öntéstalajok agyagos vályog összetételűek. Kémhatásuk savanyú, illetve erősen savanyú.

A jellemző talaj-degradációs folyamat a savanyodás és az erózió.

A kémhatásváltozást a nehézipari környékén negatívan befolyásolta a légszennyezés következtében lezajló savasodás.

A mezőgazdasági tevékenység, mint degradációs jelenséget előidéző folyamat, komoly szerepet játszott a termőrétegek nagyfokú pusztulásában. A meredek domboldalak feltörésével és lejtőirányú szántásával nagyfokú eróziós folyamat indult, ami ellen nem védekeztek. A növényzet csak a vegetációs időszakban volt jelen, így szinte semmi nem állta útját a lemosódásnak. A telekkiosztások nem vették figyelembe a talajpusztulást és szalagparcellák kerültek kimérésre a dombok lábainál és természetesen lejtőirányban. Így még a felvilágosultabb tulajdonosok sem tehettek mást, mint hogy hosszában szántsák a parcellákat. A heves esőzésekkor sáros törmelék lepte el az utakat.

A műtrágyázás és a gépi művelés folyamatosan rontotta a talaj szerkezetét. A jobb minőségű talajok eketalp rétege folyamatosan tömörödött, a feltalaj pedig folyamatosan veszítette el minőségét.

A tulajdonviszonyok változása, a mezőgazdaság átalakulása, a gazdaság negatív irányú változásaival szemben a talaj életében pozitív elmozdulást okozott. Újra gyep köti meg a szemcséket, szerkezete a természetes növénytakaróval azonosra válik, mert nem művelik a földeket olyan mértékben, mint ez szükséges lenne. A szántó művelési ágú területek kb. 10 %-án van valamiféle beavatkozás. Ez a folyamat ugyan az erózió szempontjából kedvező, ám új kihívást okoz a hirtelen lezúduló és felszívódni képtelen csapadékvíz mennyisége és ennek elvezetése.

Napjainkban néhány mezőgazdasági vállalkozás, műveli legelőként, vagy takarmánytermelés céljából a parlagon hagyott területeket, illetve az Önkormányzat mezőgazdasági közhasznú foglalkoztatás keretében műveli a magántulajdonokat képező kert művelési ágú belterületi ingatlanok, háztáji kertek egy részét.

Bioszféra: Az erdők elsősorban a magántulajdonba került tulajdonosok által szinte rabló módon tűnnek el. Ehhez hozzájárul a cigány lakosság „áldásos” tevékenysége is, és felelős gazda hiányában erdő hektárok tűnnek el évente és kopaszodnak meg sorra a belterülethez közel eső domboldalak. Legriasztóbb, hogy a tó feletti suvadás oldalán olyan mértékű erdőrablás zajlott, amelynek következtében a fenyvest kiirtották, és már olyan ritka lett, hogy átlátást enged a Csehó-hegy irányába.

A privatizált területek állapota elszomorító, **az erdők helyén bozótos gázos területek alakultak ki**, míg az állami kezelésben lévő és védelem alá helyezett területek elfogadható állapotot mutatnak. Sajnálatosan kevés maradt a koros, tiszta bükkösökből. Sokkal jellemzőbb a tájra a középkorú cseres-tölgyes állomány. Az alatta díszlő gazdag vegetáció számos fajnak

ad otthont. Több helyen megjelent az elmúlt évtizedek termékeként a fekete és erdei fenyves és a falu peremén az akác.

Bár szorgos kezek gondoskodnak arról, hogy ne terjedjenek el túlságosan ezek a fajok, jelenlétük nem elfogadható ebben a környezetben.

A rendkívül gazdag területen csak napjainkban indultak el a kutatások, annak köszönhetően, hogy megalakult a Tarnamenti Tájvédelmi Körzet. E védett terület egyik legfrekvenciáltabb egysége, a Gyepes völgy, mely Arló igazgatási egységéhez tartozik.

Növényvilág még számos meglepetéssel kecsegtet, azonban máris sokkal értékesebb, mint ahogyan azt hitték néhány évvel ezelőtt. A sajátos klimatikus viszonyoknak köszönhetően együtt fordul elő a messzi Kárpátok növényei közül a *fehér acsalapu*, a *sugárkankalin* és az *ikrás fogasír*.

Ezek mellett természetesen előfordulnak a tájra, élőhelyre jellemző ritkaságok is: *bíboros kosbor*, *kétlevelű sarkvirág*, a szerencsések pedig találkozhatnak a *boldogasszony papucsával* is. Júliusban díszlik az utolsónak virágzó orchideánk, a *széleslevelű nőszőfű*. 1996-ban került a kutatók elé egy igazi ritkaság, a *pontuszi nőszőfű*. **Ezeket az adatokat az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága a 2019-es tanulmányában megerősítette.**

A magasabb rendű élőlények közül a *rovarvilág* is szolgál meglepetéssel. Az erdők között megbúvó kisebb nagyobb, néha szobányi tisztáson csak úgy vibrál a levegő a gazdag rovarvilágtól. A legmutatósbak a lepkék. Az erdei busalepke, a hajnalpír-, boglárka-, saktábla, gyöngyházlepkék között, a szakavatott szemek megtalálják a ritka kis apollólepkét, vagy a díszes tarkalepkét. Olykor elcsíphetjük a rablópillét és az imádkozó sáskát vadászat közben. A Kárpát medencében csak kevés kolóniája ismert az ozirisz-törpeboglárkának, a nagypöttyös hangyaboglárkának és a barnabundás sokpöttyösboglárnak. Tenyésző helyeik védelme alapvető kötelességünk. A belterületen is gyakran találkozhatunk az atalanta lepkével és a nappali pávaszemmel. A talajon a figyelmes szemlélő számára olykor-olykor előtűnik a bőr-, ragyás-, és lapos kékfutrinka, a tölgyesekben pedig gyakran látjuk erős hangon duruzsolva repülni a szarvas bogarakat, ritkán az orrszarvú bogarat.

A *kételtűek*, *hüllők* is széles diverzitást mutatnak. A gyakori erdei és gyepi békák mellett megszólal jellegzetes hangján az unka, a tavaszi vizekben pedig gyakoriak a gőték. A hüllőállomány jellegzetes képviselője a fürge és zöld gyík, a gyakori erdei sikló és kuszma.

A *madarak*. Elmondható, hogy környezetünk gazdagságba e tekintetben irigylésre méltó. A képzetlen madarász is azonnal meghallja messze hangzó kopácsolásáról a fekete harkályt, a hamvas küllőt, és a fokozottan védett fehérhátú fakopáncsot. Nem kell nagy tapasztalat a magasban köröző fekete gólya és a gyakori egerészölyv azonosítására sem. Ezzel ellentétben nagy szerencse és tapasztalat kell az országban egyedül itt regisztrált törpesas pár felfedezésére és a vadászó kerecsen megpillantására. Remélhetőleg zavartalanul található még Gyepes völgyben, ritkán megjelenő császármadár. Megfigyeltek már itt nagy kócsagot, halászsast és rétisast is, természetesen csak kóborló példányokat. A „nagyok” mellett a kicsiket általában a hangja árulja el. A madárhangok ismerője tavaszi időszakban igencsak próbára teheti tudását.

A gerincesek törzsének másik érdekes osztálya a *denevéreké*. Körepedésekben, pincékben, tornyokban található meg leginkább, **de meglehetősen kevés az állományuk**. Megtalálható nálunk a *patkósorrú*, a *nagyfülű és kései denevér* mellett a *bajuszos és Brandt denevér* is. A legnagyobb denevérpopuláció a templom tornyában volt jellemző korábban, de amióta a kötélhúzásos harangozást felváltotta az elektromos módszer, senki nem jár a torony magasságába. **Nincs tudomásuk denevérek jelenlétéről.**

A vadásztársadalom nagy öröme a *nagytestű vadjaink* is nagy egyedszámmal vannak jelen. Bár kapitális bikákat nem termel ki ez a meredek dombvidék, de szép állatok kerülnek terítékre. Leginkább jellemző a vaddisznó, amely a kis hegyek alatti kerteket rendszeresen feltúrja és **jelentős károkat** okoz termésben.

Rendkívül megfogyatkozott viszont a valamikor gazdag *szalonka és fogoly* állomány.

7. A település hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere

Az Arló Nagyközségi Önkormányzat alapító tagja a Sajó-Rima Eurorégió Határon Átnyúló szerveződésnek, amelynek működése a kezdeti lelkesedés után igencsak alább hagyott. 2013. évtől a putnoki székhelyű Közgyűlés ismét neki lendült és azóta rendszeresen ülésezik, **bár meg kell jegyezni, hogy az utóbbi két-három évben szintén visszaesett a működés, nem tartottak közgyűlést.** A határon átnyúló kapcsolatok egyik legmagasabb fórumán a V4-ek Eurorégióinak Konzultatív Tanácsában is vezető szerepünk van.

Testvér-települési kapcsolatot létesített a Képviselő-testület a szlovákiai Hnústyával, a felvidéki Beretkével, valamint az erdélyi Koronddal. Igaz, hogy vannak együttműködési megállapodások, ugyanakkor pl. tényleges kapcsolattartás Hnústyával már nem létezik. Ennek oka valószínűleg a nyelvi kommunikáció, mivel kizárólag szlovák nyelven lehet velük értekezni.

Az előző gazdasági program készítésekor már nem volt szoros kapcsolat egyik testvértelepülésünkkel sem. Azonban 2014-15-től újra élővé vált a kapcsolat mind a felvidéki Beretke és az erdélyi Korond településsel. Mindkét község minden évben elfogadja meghívásunkat az évente hagyományosan megrendezésre kerülő falunapi rendezvényünkre. Korond település a meghívást minden évben viszonzza, amikor is a kölcsönös látogatások alkalmával mind szakmai, mind kulturális téren a képviselő-testület tagjai információkat adnak át egymásnak.

Beretke esetében nem túl gyakoriak a meghívások, hiszen ők kis lélekszámú település, nincsenek nagy közös rendezvények. Mindettől függetlenül azonban minden évben megtaláljuk az alkalmat a közös arlói találkozásokra.

8. A 2014. október – 2019. október között megvalósult és folyamatban lévő fejlesztések

Közfoglalkoztatási programban megvalósult beruházások		Anyag (Ft)	Bér (Ft)
2014.	Tói csárda fűtésének korszerűsítése	1 958 340	217 335 047
	Parkok kialakítása – Idősek klubja, Ózd felőli	1 775 728	
	Nagyfalusi temető rendezése	1 210 469	
	Tói csárda tető felújítása	2 572 893	
	Zombori út 27 szigetelése	3 192 197	
	Kerékpárúton lévő híd felújítása	650 311	
2015.	Fűthető fóliasátor 200 m ²	2 540 000	278 745 068
	Tói csárda konyha felújítás, 3 kőház korszerűsítése	3 317 603	
	8 buszmegálló építése	3 395 506	
	Ingatlan vásárlás szövetkezeti telephely	5 500 000	
	Ingatlan felújítás szövetkezeti telephely	1 875 694	
Utak felújítása	2 998 119		
	Traktor – pótkocsi beszerzése	8 509 000	
	Pince kialakítása	2 549 271	

2016.	Tói 3 kőház felújítása	2 086 688	340 582 602
	Tornaeszközök kihelyezése	872 490	
	Tájház felújítása	4 971 023	
	Tűzoltószertár külső felújítás belső felújítás	7 433 868 2 541 445	
	Belvízelvezetés	10 539 503	
2017.	Mezőgazdasági raktár szerszámtároló kialakítása	4 736 550	271 292 736
	Dacia kisteherautó	3 556 000	
	Ravatalozó felújítás	2 635 288	
	Zombori út 29. lakásfelújítás	11 095 105	
	Gépkocsi tároló kialakítása Közösségi ház felújítása	967 231 2 627 698	
2018.	Park kialakítása	3 281 677	216 883 505
	Parkoló kialakítása	3 360 057	
	PH belső felújítás	1 465 000	
2019.	Játszóter kialakítása	2 226 196	199 286 705
	Piac kialakítása	5 669 600	
Összesen:		112 110 550	1 524 126 663

A következő táblázat az **Európai Unió és a Nemzeti Pályázatok eredményeit** mutatja be.

Önkormányzati beruházások		Elyert támogatás (Ft)
2014.	Konyha felújítás BM pályázat	26 918 208
	KEOP pályázat szennyvíz tervezés	11 617 375
	Autómentes nap	100 000
	Kábítószer prevenciós pályázat	500 000
	Itthon vagy Magyarország	525 000
	ÖNHIKI támogatás	31 734 000
	2014. összesen	71 394 583
2015.	KEOP-2014-4-10.0 Napelemes rendszer kiépítése	40 752 456
	KEOP-5-5-0 Arló belterületi utcák közvilágítása	23 929 975
	ÖNHIKI támogatás	6 000 000
	2015. összesen	70 682 431
2016.	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 ASP rendszer kiterjesztése	6 984 480
	Nemzeti Kulturális Alap tánc ház támogatása	200 000
	ÖNHIKI támogatás	11 873 000
2016. összesen	19 057 480	
2017.	TOP-4.1.1-15-BO1 Egészségügyi ellátás infrastruktúra fejlesztése	59 577 885
	ÖNHIKI támogatás	7 150 000
	2017. összesen	66 727 885
2018.	TOP 5.3.1-16 Helyi identitás erősítése	55 599 200
	TOP 1.2.1-16 Turisztika fejlesztése	271 369 944
	KEHOP 2.2.2-15 Csatornahálózat kiépítése Arlóban	966 914 416
	I. Világháborús Emlékmű felújítása	1 500 000
	ÖNHIKI támogatás	10 000 000
2018. összesen	1 305 383 560	

2019.	KEHOP 2.2.2-15 Csatornahálózat kiépítése Arlóban	593 236 875
	TOP-3.2.1-16 „Iskolaépületek energetikai korszerűsítése”	309 940 000
	VP6-7.2.7.4.1.2-15 Külterületi utak fejlesztése	4 383 353
	Köztisztviselői alap támogatása	4 300 000
2019. I. félév összesen		911 860 228
2014-2019 összes támogatás		2 445 106 167

9. A település jelenlegi állapotában meglévő gyenge és erős pontok

Lehetőségek:	Veszélyek:
<ul style="list-style-type: none"> – Növekszik a falusi turizmus iránti igény, – EU-s fejlesztési pályázati források igénybevétele – Az LHH besorolás előnyeinek minél szélesebb körű kihasználása a fejlesztési források ésszerű kihasználásával – Értékteremtő start munkaprogramok lehetőségeinek kihasználása – Intézményi fejlesztési lehetőség kihasználása (óvoda építés) – A tervezés alatt álló 23-25. sz. főutak felújításával járó előnyök 	<ul style="list-style-type: none"> – A település kedvezőtlen földrajzi fekvése miatt (közlekedési infrastruktúra alacsony szintje) versenyhátrányba kerülhet, – A rendezetlen ingatlanok károsan befolyásolják a környezeti hatásokat – Az ingatlanforgalmat, az ingatlanok fejlesztését, a lakossági lakcímnnyilvántartást károsan befolyásoló rendezetlen házzámozás beazonosíthatatlanná teszik az ingatlanokat a tulajdonosokkal. – A természeti, környezeti adottságokat károsan befolyásoló lakosság magatartása, – A fiatalok és a munkaképes lakosság elvándorlása – A közbiztonság helyzete – A feladatellátás nem megfelelő finanszírozása

III.

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

1. A koncepciót meghatározó stratégiai tényezők:

A település jelenlegi helyzete, a leglényegesebb szükségletek és a fontosabb problémák megoldása. Ezen túl a helyzetértékelés eredményeként felszínre kerültek a gyenge és erős pontok, valamint a lehetőségek és az esetleges veszélyek, melyek alapvetően determinálhatják a további fejlesztési elképzeléseket.

2. Fejlesztési alapelvek

a) A természeti környezet megőrzése.

- az idős lakosság által nem művelt belterületi ingatlanok megművelésére ajánlatot kell tenni.
- a földek, erdők, legelők, házak tulajdonosait érdekeltté kell tenni a település arculatának megőrzésében, régi ingatlanok felújításában, karbantartásában, a fennmaradó ritka építészeti értékek elvesztését meg kellene akadályozni. Folytatni kell a zöldterületek parkosítását, a tönkrement járdák, utak felújítására törekedni kell.

b) A természeti adottságokat figyelembe vevő fejlesztések kiemelten történő kezelése.

- Döntéshozóknak folyamatosan kutatni kell a lehetőségeket az arlói tó folyamatos karbantartására, mind a víz és víz alatti növényzet és állatvilág élőhelyének megőrzésére.
- **További** Intézkedéseket kell bevállalni az oda nem illő illegális, rozoga építmények felszámolására. **Érvényt kell szerezni az Önkormányzat Helyi Építési Szabályzatának és a Településképi Arculati Kézikönyv előírásainak.**
- Évente anyagi áldozatot kell hozni a szükséges fejlesztésekre, építmények, térbútorok, pihenőházak, vizesblokkok korszerűsítésére és fejlesztésére.
- Olyan energiatakarékos berendezéseket, gépjárműveket kell vásárolni a selejtezésre kerülő eszközök, berendezések helyett, melyek a hulladék energia kibocsátásukkal nem szennyeznek mértéktelenül a környezetet (levegőszűrők, pára elszívók, elektromos gépjármű, zárt tároló berendezések).

c) Az önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztések.

Arló Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete a gazdasági program megvalósítása érdekében kiemelt feladatának tekinti a kötelező feladatok ellátásával kapcsolatos fejlesztéseket, valamint a költségvetés bevételi forrásainak dinamikus, folyamatos bővítését.

Az Önkormányzat előtt nem ismert a jelen időszakban az Európai Unió pályázati kiírásai, amelynek függvényében feladatul tűzzük ki az alábbi fejlesztéseket:

- Szennyvízcsatorna hálózat építésének befejezése, 2020. december 31-ig történő átadása
- A tornaterem építésének megvalósítása

- Óvodai férőhely bővítése,
- Intézményeink folyamatos energetikai korszerűsítése, fűtés, világítás energiatakarékos megvalósítása,
- Belterületi, önkormányzati tulajdonú utak, járdák felújítása, építése,
- Tó körüli út fejlesztése
- Illegális személerakók folyamatos felszámolása
- Temetkezési hely bővítése a régi temető újranyitásával
- A felszíni csapadékvíz elvezetése
- A települési lakcímnnyilvántartás és tulajdonosi kör beazonosítása érdekében egységes házszámzás, utcakép javítása
- Elhagyott lakóépületek lebontása
- Járdák bővítése
- Iskola energetikai fejlesztés teljes megvalósítása
- Az egészségügyi központ megépítése
- Kerékpár út felújítása

- A település természeti kincseinek hatékony, környezetvédelmi szempontoknak is megfelelő kihasználása
- Építészeti szempontból megmentésre érdemes ingatlanok megvásárlása az örökségvédelem szempontjából a jövő nemzedék számára,
- A műemlék jellegű római katolikus templom állagának megőrzéséhez való hozzájárulás
- A község területén fásítási akciók szervezése,
- Infrastruktúra továbbfejlesztése
- Középületek környezetének rendezése, parkosítása, további parkolók kialakítása a tó környékén
- Kamerarendszer folyamatos bővítése
- Hivatal épületének hőszigetelése, esetleg bővítése, az előtte lévő parkoló-udvar felújítása
- Helyi iparterületek fejlesztése, továbbiak létrehozása a telektulajdonosok együttműködésével versenyképes vállalkozások letelepedésének elősegítése érdekében.

A munkanélküliség elleni küzdelem során az Önkormányzat, támogat minden olyan kezdeményezést, mely a startmunka programok keretében értékteremtő beruházásokat eredményeznek, a programokhoz a szükséges önerő biztosítása érdekében a költségvetésben forrást biztosít. Szem előtt tartja, hogy a munkanélküli családokban romlanak az

életkörülmények és az emberek életminősége, másrészt az Önkormányzat szociális kiadásai emelkednek a támogatások, segélyezések miatt.

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat a fejlesztési elképzelései kapcsán előnyben részesíti azokat a helyi vállalkozásokat, amelyek szakértelme és kapacitása az adott feladat ellátásához megfelelő.

Az Önkormányzat Képviselő-testülete fontosnak tartja, hogy a településfejlesztési célok nyilvánosak legyenek a település számára is, fontosnak tartja, hogy ezért az ezzel kapcsolatos célkitűzés a település honlapján megjelenjen, a helyi sajtó útján a lakosság tájékoztatása lehetővé váljon. A honlap segítségével lehetőség nyílik bevonni a településfejlesztésbe a helyi lakosságot, vállalkozókat illetve az önszerveződő közösségeket is.

A településfejlesztés során – az alapvető fejlesztések kivételével – az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- azokat a fejlesztési programokat kell előtérbe helyezni, melyeknél a fejlesztés eredményeként az Önkormányzat magasabb bevétellel, illetve alacsonyabb kiadással számolhat, és/vagy melyek munkahelyet teremtenek.

Például: Az önkormányzati tulajdonú épületek építési, felújítási, átalakítási kívánalmainak a feltárása, azok folyamatának meghatározása, a beruházásoknál helyi munkaerő alkalmazása. A felújított, korszerű épületek, helyiségek bérbeadása esetén magasabb összegű bérleti díjat lehet elkérni. Meg kell próbálni a rendezvényekre alkalmas épületek, helyiségek bérbeadását növelni.

Az Önkormányzat – Arló Nagyközség településfejlesztési koncepciójával összhangban - a következő középtávú településfejlesztési célokat tűzte ki maga elé, melyek a település általános fejlesztését segítik elő:

- minőségi lakókörnyezet feltételeinek biztosítása,
- a település élhetőbbé tétele, a faluközpont funkcióbővítése, arculatának további javítása, a településszerkezet igényekre alapozott átgondolt fejlesztése,
- **a turizmusfejlesztéssel összefüggésben munkahelyteremtés,**
- a település speciális adottságainak a fejlődés szolgálatba állítása.

További fontos szempont, hogy az Önkormányzat a közszolgáltatások biztosítása és színvonalának folyamatos emelése érdekében a lehető legmegfelelőbb szolgáltatóval végezze el a feladatát, figyelembe véve a gazdaságosság, a hatékonyság, az eredményesség követelményeit.

A településüzemeltetés során az Önkormányzat Képviselő-testületének figyelemmel kell kísérnie az egyes közfeladatokkal kapcsolatban felmerülő kiadásokat, és a vele szemben keletkező bevételeket adott évben, illetve több év viszonylatában.

A növekvő költségvetési kiadással és a csökkenő költségvetési bevétellel járó közfeladatok esetében rendszeresen vizsgálni kell azt, hogy a közszolgáltatás biztosítása más szolgáltatóval, illetve más módon nem lehetséges-e. **A 2020. gazdasági évre már biztosan prognosztizálható a rendkívüli állapot kihirdetése kapcsán, hogy az Önkormányzat gépjárműadó korábbi 60 százalékos elvonása helyett 100 %-os elvonás lesz. Ez a 2019. évi gépjárműadó bevétel vizsgálatából kb. 4-5 millió forint elvonást jelent az éves költségvetésből.**

Nem merném azt állítani, hogy a következő években vissza kaphatjuk ezt a bevételt, mivel nemcsak a vírus elleni védekezés, hanem a gazdaság veszteségeinek fedezése miatt is nagy valószínűséggel a következő években is szüksége lesz rá az állami költségvetésnek.

Ha figyelembe vesszük, hogy jelen vészhelyzetben kizárólag az emberi élet védelme élvez elsőbbséget, ezt az áldozatot vállalni kell minden önkormányzatnak.

Végül, de nem utolsó sorban fontos, hogy a Képviselő-testületnek döntéseivel, határozataival folyamatosan fenn kell tartania az Önkormányzat, a település működőképességét, gazdaságosságát, emellett igazodnia kell a jogszabályi változásokhoz. Végre kell hajtania minden, az előzőekben nem tárgyalt olyan intézkedést, amely Arló fejlődését, felemelkedését segíti elő.

Bízni kell abban, hogy a járvány elmúltával újra rendeződnek a gazdasági viszonyok, folytatódhatnak az eddig megkezdett beruházások. Reméljük, hogy az EU ismét – ha korlátozott mértékben is, - ki fog írni pályázati lehetőségeket. Remélhetőleg tovább folytatódhatnak a nemzeti pályázatok is, amely szerény mértékben, de szintén segíthet a gazdasági élet újra indításában.

IV.

STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK

1. Fejlesztési célok, elképzelések

- **Szennyvízcsatorna beruházás befejezése:** Az önkormányzat a beruházás előkészítő munkálatairól 2012-13. évben döntéseket hozott. 2013 év áprilisában tervezői egyeztetés során módosításokat javasoltunk. A javaslat alapja a tisztító létesítmény helyének alkalmasabb terület felajánlása, valamint a csatornafedelek, és a minőségbiztosítási rendszer lehetséges változtatása volt, valamint a potenciális üzemeltetővel való konzultációból nyert szakmai tájékoztatások. **A csatornahálózat építése megtörtént, a kijelölt helyen elkezdődött a tisztítómű építése. A hálózat gravitációs és nyomott vezetéke 100 %-ban elkészült, a víztartási próba 97,8 %-ban, a nyomáspróba 100 %-ban megtörtént. A hálózaton jelenleg nincs munkavégzés.**

Feladat: A megvalósítási szakasz az ütemezéseknek megfelelő, a jelenlegi vészhelyzet miatt a kivitelezés megtorpant, de ennek elmúltával tovább kell folytatni a beruházást. Szükséges nyomást gyakorolni a vállalkozóra, hogy a vezetékfektetések után maradt hulladékokat takarítsák el. Az ideiglenes helyreállításokat május 1-től véglegessé kell tenni, mivel letelik a konszolidációs időszak. Állítsák helyre az eredeti állapotot.

Szükséges intézkedések: az ivóvíz vezeték, ill. rácsatlakozási pontok üzemeltető általi vizsgálata és átvétele. Az esetleges hiányzó csatlakozási pontok pótlólagos kiépítését meg kell követelni. Az üzemeltetőnek felül kell vizsgálnia az átemelők, aknák szabályszerű megépítését, Arló Zombori úton fordítóakna kiépítését meg kell követelni a vállalkozótól. A magán ingatlanokba okozott károk helyreállítása érdekében szintén fel kell szólítani a vállalkozót.

A Polgármesteri Hivatalnak fel kell készülnie arra, hogy a próbaüzem leteltét követően állapítsa meg a talajterhelési díjat azon ingatlan tulajdonosok, használók esetében, akik a szennyvíz rákötést nem valósították meg.

Az üzemeltetővel kötött megállapodás alapján szorgalmazni kell, hogy az ivóvizet a megállapodásban megfelelő számban kössék rá a próbaüzem megkezdéséig.

- **Tornaterem megépítése:** Tekintettel arra, hogy a korábbi PPP- s rendszer megszűnése, majd később az építésre kijelölt terület egészségügyi szempontból való alkalmatlansága miatt eddig a beruházás nem kezdődhetett meg. A Kormányhatározat alapján az építés lehetősége továbbra is fennáll. A megvalósítás több szempontból is szükséges, egyrészt az iskolai testnevelés megoldása érdekében, de nem utolsó szempont a lakosság és a Sport Egyesületben sportolók részére is lehetőséget biztosítani az egészségmegőrző szabadidős tevékenységekre.

Feladat: A magánszemélyektől megvásárolt ingatlanok tulajdoni viszonya rendeződött. Hiányzik az Állami Vagyonkezelő által szükséges hozzájárulás egy közbeeső ingatlant érintően. Ezt követően az Ózdi Járási Kormányhivatal Főhivatali Osztályán meg kell rendelni a telekösszevonást, amiről az Emberi Erőforrások Minisztériumát értesíteni kell, hogy a tervezés megkezdődhet az új területnek megfelelően.

Szükséges intézkedések: Meg kell keresni az Állami Vagyonkezelő Zrt. Borsod-A.-Z. Megyei Igazgatóságát, hogy adjanak tájékoztatást arról, hogy a kijelölt ingatlant bevonták-e az árverések közé.

Ha az árverési lehetőség adott, a Képviselő-testület felhatalmazása alapján arra licitálni kell, hogy megvalósulhasson a telkek összevonása és folytatni a megkezdett intézkedéseket.

- **Óvodai férőhely bővítése:** A köznevelési törvény 2015. szeptember 1. napjától kötelezővé teszi a 3. életévét betöltött gyermekek kötelező óvodai beiratkozását. A jelenleg működő Arlói Tengerszem Óvoda ennek a feladatnak a két épületben nem tud megfelelni, ezért szükséges egy új óvoda építése, vagy a Gagarin úton lévő épület bővítése. A képviselő-testület kihasználta a minisztériumok pályázati kiírását és döntött a pályázat benyújtásáról, valamint a fejlesztés értéke 5 %-nak biztosításáról. 2016-ban beadott óvoda bővítési pályázatunkat nem támogatták.

Feladat: Az esetleges EU vagy a Magyar Falu program, vagy más nemzeti pályázat meghirdetése esetén a pályázatot ismételten be kell nyújtani. Ezért folyamatosan figyelemmel kell lenni a lehetőségek felderítésére.

Szükséges intézkedések: Pályázati kiírás megjelenése esetén a pályázatot be kell adni. Gondoskodni kell arról, hogy kész elképzelések legyenek. Ajánlatos lenne a Képviselő-testületnek megfontolni, hogy a saját költségvetés terhére rendeljük meg a kiviteli terveket arra az esetre, hogy amikor a pályázat kiírásra kerül, már csak az engedélyes tervet és a költségvetést kelljen elkészíteni.

Ajánlatos az előkészítési munkákra, ill. az esetlegesen felmerülő önrész biztosítására a 2021. évi költségvetésben becsült összeget elkülöníteni.

- **Egészségügyi központ megvalósítása:** A korábban elnyert TOP-os pályázati célt nem sikerült eddig megvalósítani, mivel az elnyert 60 MFt bruttó összeg nem fedezi az egészségügyi központ megvalósítását.

Feladat: Minden lehetséges önkormányzati kapcsolatot meg kell keresni és meg kell próbálni a projekt további támogatását elérni. Tekintettel arra, hogy az ilyen típusú pályázatot a Megyei Közgyűlés koordinálja, rajtuk keresztül keresni kell az irányító hatóságot újabb forrás biztosítására.

Szükséges intézkedések: Azonnali kapcsolatfelvétel, esetleg új közbeszerzési eljárás indítása a forrás kiegészítés esetén, a kiviteli tervek esetleges módosítása csökkentett tartalommal. Pl. a régi orvosi rendelő épületének nem dísztéglával való burkolása, hanem a vakolat javítása és színezése. A tervezett elegáns térburkolók helyett a parkolóknak helyi járdalapokkal történő kialakítása, más, esetleg egyszerűsíthető gépészet.

- **A települési lakcímnnyilvántartás és tulajdonosi kör beazonosíthatósága érdekében egységes utca és házzámok kihelyezése, az ingatlanok helyrajzi száma és házzáma pontosítása, utcakép javítása:** Mind az önkormányzati, mind a hivatali ügyintézés során számos esetben előfordul, hogy a tulajdonosi kör, a helyrajzi szám, illetve a házzám köszönőviszonyba nincs egymással. Ez nagyon sok gondot okoz, és akadályozza a szolgáltatások normális menetét. Az elmúlt 5-10 év alatt sem sikerült ezeket az adatokat összhangba hozni. A földhivatali nyilvántartásban szereplő ingatlanok „rendezés alatt” bejegyzéssel vannak nyilvántartva. Ez fölöttebb akadályozza az ingatlan forgalmat, a fejlesztések megvalósulását, valamint a lakcím bejelentéseket.

Feladat: A Polgármesteri Hivatal jegyzőjénél el kell érni, hogy végre megtörténjen a feladat végrehajtása. A Jegyző külsős szakembereket bíz meg a feladattal, akiknek sürgetést kell küldeni.

Szükséges intézkedések: Az adatok pontosítása után a Jegyző keresse meg a Földhivatalt a bejegyzések átvezetése iránt. Rendelje meg a szükséges utca- és házzám táblákat!

- **Intézményeink folyamatos energetikai korszerűsítése, fűtés, világítás energiatakarékos megvalósítása:** Örömmel állapíthatjuk meg, hogy az előző tervezési ciklusban tervezett Faluház, az Arlói Tengersizem Óvoda székhely épülete, a Polgármesteri Hivatal, a Napsugár Étterem napelemekkel való ellátása megvalósult. Idő közben voltak meghibásodások és ezzel összefüggésben áramtermelési kimaradások. Ebből az esetből is megállapítottuk, hogy az inverterek megfelelő működése esetén az Önkormányzatnál jelentős áramszámla megtakarítás keletkezik. Természetesen a folyamatos karbantartásra szükség van.
- Az Önkormányzat tulajdonában lévő általános iskolai épületek energetikai fejlesztésének teljes megvalósítása.
- Feladat: a Képviselő-testület vizsgálja meg, hogy indokoltnak tartja-e ezen épületek fejlesztését. Amennyiben igen, a pályázati források felderítését továbbra is folytatni kell és egyben folyamatosan gondoskodni kell arról, hogy a költségvetésben következetesen kerüljön beépítésre egy 5-10 MFt körüli összeg az energiatakarékos rendszerek folyamatos megvalósítására.
- Szükséges intézkedések: Keresni szükséges a további pályázati lehetőségeket a másik óvodai épületre, valamint egészségügyi és szociális feladatot ellátó épületekre, valamint a 4 épületből álló iskolára is. Figyelemmel kell kísérni a jelenleg futó projekteket és annak megvalósítása kapcsán törekedni kell az energetikai fejlesztésekre, ún: zöld épületek létesítésére.

Mindenképpen ajánlatos a kivitelező vállalkozással hamarosan karbantartási szerződést kötni, mivel a pályázat fenntartási időszaka ebben az évben le fog járni, és garancia keretében a javításokat a jövőben nem végzik el.

- Belterületi, önkormányzati tulajdonú utak, járdák felújítása, építése:

Annak ellenére, hogy 4 évvel ezelőtt Gagarin úton volt kátyúzás, szükség van a gödrök tömésére, újabb kátyúzására, valamint a szennyvíz beruházás kivitelezője helyreállítására. A Dankó út felújítása szintén szükséges. Az utca teljes szakaszában azonban a múlt évben kiépítettük az árokrendszert, aminek karbantartására szükség van. A kátyúzás itt is szükséges. Jobb minőségű járdát is építeni kell.

A Hunyadi út 4 évvel ezelőtt 1,5 km hosszban murva borítást kapott, újra szükség van ennek a szakasznak a kátyúzására, illetve a szennyvíz csatorna építési munkálatok utáni helyreállításra.

A tói beruházások teljessé tétele érdekében szükséges lenne a tó körüli utak aszfaltozására is, hogy egy összefüggő, kulturált környezet alakuljon ki.

Kifejezetten sürgős feladat a tó körüli út felújítása. Ennek egyik oka a nagy turisztikai beruházáshoz kapcsolódóan a földutak folyamatos felszámolása. Természetesen ezzel együtt kell járnia a fakitermelő óriási gépek kizárásának a forgalomból. Súlykorlátozás bevezetésére van szükség. A tó bal partján a lehető legkorábban javítani kell az út állapotán, mivel személygépkocsi közlekedés esetén már balesetveszélyes.

- Feladat: Folyamatosan keresni kell a lehetőséget pályázat benyújtására, amely a „tűzoltó munkánál” eredményesebb lehet. A következő 4,5 év alatt évente be kell tervezni a költségvetésbe egy-egy útszakasz aszfaltozását, ami a tűzoltó munkánál szakszerűbb és tartósabb megoldást jelent.
- Nagy körültekintéssel ki kell alakítani azt a tervezési programot, hogy fontosságai sorrend szerint melyik út jó minőségű felújítását lehet megtervezni. Amennyiben nem lesznek pályázatok, akkor is foglalkozni szükséges az utak állapotával.

Sorrend lehet pl. a jövőre nézve a Petőfi telep első utcája, Arany János utca, Táncsics telep.

- Szükséges intézkedések: A tói felújítás befejezését követően a május 1-jei közmunkás csoport tagjaiból szükséges jó képességű és irányításra is képes embereket csapatba állítani, akik saját tulajdonú gépek segítségével és kézi munkaerővel el fogják teríteni a kátyúzásokhoz szükséges tömő anyagot, hogy a balesetveszélyes útszakaszok az idén és 2021-ben helyreállításra kerüljenek.

- Kerékpár út felújítása, jelzőtáblákkal ellátása: Az Önkormányzatnak hozzá kell járulni az egészséges életmód lehetőségének kialakításához. Ennek érdekében a meglévő kerékpár utat folyamatosan karban kell tartani és legalább az út tengelyétől mért 5-6 m távolságon folyamatosan kaszálni kell a gyomot. Szükséges továbbá tájékoztató táblák elhelyezése olyan szakaszokon, ahol a kerékpár utat autóközlekedésre is használt közút keresztezi. A 25. sz. Főúton pedig olyan tájékoztató táblákat kell elhelyezni, amely jelöli azokat a helyeket, ahol a főútról be lehet hajtani a kerékpár útra. Szükséges lenne a kerékpár út felújítása, erre

viszont önkormányzati forrást nem tudunk biztosítani. Ezért figyelemmel kell kísérni a jövőbeni pályázati lehetőségeket.

Feladat: A lakosság körében népszerűsíteni kell a kerékpározásnak az egészségre, és a környezetvédelemre gyakorolt hatását. A népszerűsítés nem igényel különösebb erőfeszítést. Néhány alkalommal a honlapon, a facebookon reklámozni kell azzal a szlogennel, hogy az arlói tó a kerékpárúton is könnyen megközelíthető. Különösen fontos lehet ez a népszerűsítés a nádasdvölgye lakossága között.

Szükséges intézkedések: Arló közigazgatási területén fel kell mérni a kerékpár útra lehetséges ki- és behajtásra alkalmas szakaszokat. Fel kell mérni a KRESZ-táblák, tájékoztató táblák mennyiségét. A táblákon jelölni kell a pihenő parkok helyét és irányát, ivóvíz kutak elérhetőségét.

- Arlói tó fejlesztése az év minden szakaszában kivételes feladatot jelent. Az Önkormányzat, mint tulajdonos fogalmazza meg igényeit arra nézve, hogy az üzemeltető Kft ügyvezetője is minél nagyobb mértékben használja ki a pályázati lehetőségeket a fejlesztésre, törekedjen értelmes, értékes programok szervezésére. A programok lehetőleg olyan természetűek legyenek, amely nem okoz károsodást a környezetben, nem zavarja mértéktelenül a tó környezetében pihenő vendégeket, ingatlan tulajdonosokat. Az **Önkormányzat eredményes pályázata jelenleg áll megvalósítás alatt. A beruházás befejezését követően már az üzemeltetőn múlik, hogyan tudja hasznosítani az ottani fejlesztéseket, hogyan tud a Kft. keretein belül munkahelyeket teremteni.**

Feladat: Minden évben a lehetőség szerint pályázatot kell beadni az értékteremtő start munkaprogramokra, amelynek keretében további **kisebb fejlesztéseket** lehet ráépítő programként megpályázni. **Szükség van a faházak felújítására, valamint az 5 kőház korszerűsítésére.**

Szükséges intézkedések: A jelen körülmények miatt előre nem látható gazdasági események lesznek, ami vagy negatív, vagy pozitív irányban mozdul el, amikor a járványhelyzetnek vége lesz. A Magyar Kormány szándéka szerint a turizmus ágazat számíthat kiemelten állami segítségre. Figyelemmel kell kísérni a lehetőségeket, és amennyiben mód lesz az állami segítség igénybe vételére, azt meg kell kérni.

Az Önkormányzat közmunkások bevonásával tud segíteni, akik a Suvadás Liget karbantartásában, parkjának rendezésében vállalhatnak szerepet.

Jelenleg megoldatlan kérdés a tó környékén a háztól-házig való hulladékszállítás. Mivel az épületek 90 %-át csak szezonálisan használják az ott lakók, nehéz nélkülük megszervezni az edényzet kiosztását.

A Polgármesteri Hivatal Jegyzőjének segítségét kell kérni, hogy az ingatlan tulajdonosok lakóhelyére megküldésre kerüljön olyan kérdőív, amelyben nyilatkozni tudnak az gyűjtő edények átvételéről.

- **Építészeti szempontból** megmentésre érdemes ingatlanok megvásárlása az örökségvédelem szempontjából a jövő nemzedék számára. A jelenleg ismert régi épületek közül a Dózsa György úton lévő ún: „Sípos kúria” megőrzése lenne indokolt.

Feladat: A Sípos kúria megmentésére valóságos esély lehet, ha a jelenleg az ingatlanban lakó örökösök részére egy-az egyben felajánlana az Önkormányzat egy csere lakást. A két személy részére alkalmas lehetne az Önkormányzat tulajdonában álló egyik hatlakásos épületben egy lakás, amely legalább másfél vagy kétszobás. A két- vagy másfél szoba a minimum, mivel testvérpárról van szó, ezért feltehetően két hálószobára minimálisan szükség lenne. Előnyös lehetne a testvérpárnak az ajánlat, mivel a kúriából sem használnak feltehetően nagyobb területet. A kúriát nem képesek fenntartani, az állaga folyamatosan romlik. Az önkormányzat meg tudná találni az épület funkcióját, ha másra nem, a két szárnyban két üzleti jellegű bérlakást tudna kialakítani. Az épület megmentése azért indokolt, mert ez az egyetlen, amely az utánunk lévő nemzedék számára bemutatathatná a módosabb paraszti családok lakhelyét, mellyel a gazdagságukat, valamint a nemzedékek együtt élését is demonstrálták. Az épületben a lakásokon kívül helyet kaptak a magtárak, az ételtároló helyiségek. Ez az egyetlen olyan épület, amely ún. dufartos bejáráttal rendelkezik, amelyek a XX. Századtól már nem épülnek.

Szükséges intézkedés: Folyamatosan figyelni kell a vidékfejlesztésre vagy az örökségvédelemre kiírt pályázati lehetőségeket, és az épület megvásárlására kell törekedni.

- **A műemlék jellegű római katolikus templom** állagának megőrzéséhez évente szükséges támogatást biztosítani. A civil szervezetek közül kiemelt támogatást érdemel a templom, mivel műemlék és védelem alatt áll. Valamennyi civil szervezet közül az egyházközséget javaslom kiemelten támogatni, mert egyetlen szervezetnek sincs hasonló kötelező feladata, hogy egy felbecsülhetetlen értékű építészeti emlék fenntartásáról gondoskodjon.

Feladat: Minden költségvetési évben szükséges az egyházközséget támogatni azzal a céllal, hogy a megítélt összeget a templom karbantartására, működtetésére fordíthassák. Együttműködés szükséges a két képviselő-testület között, illetve a mindenkori önkormányzati és egyházközségi vezető között.

Szükséges intézkedések: Tekintettel arra, hogy a templom nemcsak egyházi rendezvények helyszíne, hanem többnyire itt zajlanak bizonyos állami, önkormányzati rendezvények is, meg kell őrizni a hely méltóságát és védettségét.

- **Csapadékvíz elvezető rendszer** kialakítása, meglévő hálózat fejlesztése érdekében folyamatosan karban kell tartani a patakmedreket, felszíni vízelvezőtő árkokat. Meglehetősen sok utca van, ahol nincsenek vízelvezőtő árkok, vagy azért mert az ottani lakosok eltömítették, vagy azért, mert karbantartásuk nem volt megfelelő.

Feladat: **2020. áprilisában elnyert pályázat felhasználása, a pályázattal nem érintett vízelvezőtő árok burkolására árokelemek gyártása.** Olyan árkok újra kiásása, ahol azokat betemették, vagy a karbantartás hiánya miatt elhanyagolták. A feladat ellátásával jelentősen csökkenteni lehet az árterületek, vízöntések számát

Szükséges intézkedések: Folyamatos pályázat EU, vagy nemzeti és a közmunka programokra.

- **Illegális szemétkerakók felszámolása:** Az önkormányzat egyik legnagyobb kihívása az illegális szemétkerakók felszámolása. Olyan társadalmi környezetben élünk, ahol nem becsülik az egészséget és a természeti környezetet.

Arló nagyon szerencsés és nagyon szép földrajzi adottságokkal rendelkezik. A helyi lakosok és Ózd város lakossága azonban nem tartja tiszteletben azon kötelességét,

hogy ne terheljék építési hulladékkal, veszélyes hulladékkal, kommunális hulladékkal az arlói tó, a Razaj völgye, és szinte valamennyi külterülethez közel lévő utak végét.

Szomorú tapasztalat, hogy hiába a sok erőfeszítés, a rendszeres – igen magas költségen – elszállítható több tonnányi illegális lerakó rekultiválása, egyes vállalkozók még Ózdról és Járdánházáról, valamint helyből is teherautónyi mennyiségű hulladékot helyeznek el a területünkön.

Feladat: Folyamatosan pályázni kell a közmunka programban a lerakók felszámolásához szükséges költségekre. Szemét lerakása tilos táblákat kell elhelyezni ezeken a helyeken! Nyomatékosan fel kell hívni a földtulajdonosok figyelmét, hogy első sorban a tulajdonos kötelessége a földterületnek a szeméttől való megtisztítása. Nem várhatják el az Önkormányzattól, hogy míg a földalapú támogatást minden földtulajdonos felveszi, nem hajlandóak anyagi áldozatot hozni. A földtulajdonosok közössége szervezze meg a földjeik védelmét.

Szükséges intézkedések: Pályázati lehetőség kutatása, költségvetésben éves összeg felhasználása, földtulajdonosok folyamatos felszólítása, a Jegyző hatáskörének gyakorlása hatékony intézkedések megtételére.

- **Arlói temetkezési hely bővítése:** Alapos megfontolás tárgya, hogy hol lenne lehetséges bővíteni a temetkezési helyet. Sajnálatos módon megállapítható, hogy az egyházi és köztemetőkből „már többen laknak” mint a lakóházakban. Sajnos a halálozások száma miatt gyorsan telik a temető. Szükséges átgondolni a temetkezési hely bővítését, mivel kb. egy éven belül be fog telni a köztemető.

A bővítés egyik lehetséges formája, hogy a régi temető újranyitását engedélyezését kérjük, a másik lehetséges formája, a jelenleg parkoló folytatásában kialakítani új területet.

Feladat: Első lépés, hogy a temetők (sírkertek) kialakításáról szóló jogszabályok tanulmányozását követően megnézni annak lehetőségét, hogy a régi temető igénybe vehető-e. Fel kell mérni, hogy vannak-e még gondozás alatt álló sírok. Amely sírokat nem gondozzák, hány temetkezési hely alakítható ki.

Második lépés, hogy megfelelő tervező bevonásával el kell készíttetni a temető létesítésének terveit és le kell folytatni az engedélyeztetési eljárást.

Szükséges intézkedések: Mielőbbi döntést kell hozni arról, hogy melyik módot választjuk a temetkezési hely bővítésére. Megfontolandó, hogy új urnafalak építésével bővítsük az urnás temetkezési lehetőséget. Erre javaslom felhasználási területnek a köztemetőben a konténer elhelyezésére szolgáló területet, vagy – ha arról születik döntés – az újonnan kialakított temetkezési helyre való felépítését. Ez történhet anélkül is, hogy erre terveket kellene rendelni.

- **A község területén fásítási akciók szervezése.** Az egészséges és élhető környezet fenntartására különös figyelmet kell fordítani. A község zöldterületeit a lehetőséghez mérten növelni kell. Olyan növényeket kell telepíteni, melyek örökzöldek, nem tájidegenek és látványuk gyönyörködteti a járó-kelőket. Évente ősszel és tavasszal lehetne hirdetni fásítási és parkosítási akciókat.

Feladat: Parkosítható területek feltérképezése, egyeztetések a magántulajdonban lévő és lepusztult, elhanyagolt házak tulajdonosaival, akiket fel kell kérni a romos épületek elbontására, vagy a lepusztult épületek romjainak eltakarítására.

Szükséges intézkedések: A lakhatatlanná vált épületek bontásra kötelezése érdekében be kell jelenteni az ilyen ingatlanokat a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatalának Építéshatósági Osztályára. A még megmenthető ingatlanok tulajdonosait kötelezni kell arra, hogy házaikat környezetüket szedjék rendbe. **Lebontásra megérett ingatlanok pl. a Mátyás király út 43., 45. hsz alatti épületek.**

- **Infrastruktúra továbbfejlesztése** érdekében évente növelni kell az utak karbantartására fordítható összeget. Növelni kell a járdák kiépítését. A hiányzó ivóvíz bekötéseket támogatni kell. **Ellenőrizni kell, hogy az ÉRV-vel kötött szerződés alapján a tervezett 172 db ivóvíz bekötésből mennyi került megvalósításra. Ezek mielőbbi kiépítése érdekében a szolgáltatót fel kell szólítani.**

Feladat: A szennyvízcsatorna pályázat elnyerése esetén törekedni kell arra, hogy a település teljes területén biztosított legyen az ivóvíz és a csatorna rácsatlakozási lehetőség.

Szükséges intézkedések: a pályázati kiírás folyamatos figyelemmel kísérése és az ívó víz csatlakozási pontok kiépítése. Folyamatosan gyártani kell a térburkoló elemeket és járdákat kell építeni pl. a település központjától az Ady Endre út alsó szakaszán, a Gagarin úton.

- **Középületek környezetének rendezése**, parkosítása, parkolók kialakítása folyamatos feladat. Az Idősek Klubjának parkjához hasonló parkot lehet létesíteni parkolóval

az iskolák és az egészségügyi intézmények közelében, valamint olyan utcárszekeken, ahol erre elegendő hely áll rendelkezésre.

Feladat: a parkosítható és parkoló építésére alkalmas területek számba vétele.

Szükséges intézkedések: térburkolók gyártása és növényzetek beszerzése.

- **Ifjúság számára közösségi tér kialakítása.** Az Önkormányzat Képviselő-testületének mindent meg kell tennie azért, hogy minél több értelmiségi fiatal érezze jól magát a településen. Ehhez azonban szükséges egy hely, ahol időnként összejöhetnek. A tornaterem jövőbeli megépítése és a közösségi ház használata segít megoldani ezt a problémát, de amennyiben erre nem lesz lehetőség, akkor érdemes a vásárlásra felajánlott ingatlanok közül valamelyiket megvásárolni és erre a funkcióra alkalmassá tenni.

Feladat: Interjúkat kell készíteni az ifjúság képviselőivel, hogy hogyan képzeli el a településen tartózkodásuk alatt a szabadidejük eltöltését. Volna-e közöttük vállalkozó arra, aki alkalmas egy ifjúsági klub működtetésére, ahol közösen hallgatnának zenét, nézhetnének filmet, vagy más értelmes kapcsolatokat tudnának tartani egymással.

Szükséges intézkedések: Az ifjúság képviselőit be kell vonni a településfejlesztési feladatokba, ennek érdekében fel kell ajánlani számukra, hogy derítsenek fel alkalmas pályázatokat. Az ifjúság felé való nyitást az Önkormányzatnak kezdeményezni kell azzal, hogy képviselőjük kapjon meghívást az őket érinthető képviselő-testületi ülésekre.

- **Kamerarendszer folyamatos bővítése:** szinte szükségszerű a közbiztonság fokozása érdekében. A kamerarendszer telepítését a főközlekedési út két vége a közigazgatási határok, valamint a Dózsa György út vége már fel van szerelve kamerával. A főút esetében az átmenő forgalom ellenőrzése, a Dózsa György úton az átmenő forgalom ellenőrzésén túl az illegális hulladék lerakó személyek és gépjárművek elleni védelem

szempontjából fontos a telepítés. Indokolt lenne továbbá kamera telepítése a Mátyás király út végén a tó bejáratához annak érdekében, hogy mind a tó elleni, mind az erdőlopás elleni cselekmények könnyebben felderíthetők legyenek. **A tó környékének utcáiba is célszerű lenne az ingatlanok védelme érdekében, illetve minden középületet, forgalmas közterületi szakaszt szükséges lenne kamerával felszerelni.**

Feladat: A rendőrséggel történő együttműködés keretei között támogatást kell kérni a rendszer kiépítésére, amennyiben nem megoldható a rendőrségi támogatás, a pályázatokat folyamatosan figyelni kell.

Szükséges intézkedések: Közhasznú munkások bevonásával a frekventált területeken meg kell szervezni a járőrszolgálatot. A járőrszolgálat terjedjen ki az említetteken túl a mezőgazdasági művelésbe vont területekre is.

- **Hivatal épületének korszerűsítése, esetleg bővítése, az előtte lévő parkoló-udvar felújítása:** Az elmúlt ciklusban megvalósult a hivatalban a padlóburkolatok és nyílászárók cseréje. Ebből a bejárati ajtó cseréje nem valósult meg. Folytatni szükséges az energetikai korszerűsítést. A bejárati ajtó hőszigetelt ajtóra történő cseréje és az épület külső szigetelése a legfontosabb feladat. Pályázati kiírás esetén lehetne pályázni a hivatal épületének bővítésére, mivel a mosdón és tea-konyhán kívül nincsenek szociális helyiségek, illetve a technikai személyzet az alagsorban került elhelyezésre.

Feladat: Újabb kísérletet kell tenni hasonló pályázat benyújtására. Ugyanis első kérelemre a 6 lakásos ház szigetelését sem támogatták, később azonban igen. Fel kell használni a korábban készített költségvetést, illetve az új áraknak megfelelően módosítani kell. Készen kell állni a pályázat ismételt benyújtására.

Szükséges intézkedések: Áttekinteni a korábban be nem épített, de szükséges elemeket és a pályázatot tételesen ki kell dolgozni.

- **Helyi iparterületek fejlesztése, továbbiak létrehozása** érdekében el kell kezdeni az önkormányzati tulajdonban lévő, ipari övezet céljára kijelölt területek művelését, illetve az egyébként is kötelező karbantartását. A közhasznú munkások létszámának növelése esetén ezekre a területekre is irányítani kell a park karbantartókat. A Külügyminisztérium Gazdasági Kapcsolatok Osztályára elküldtük a területek leírását azzal, hogy amennyiben alkalmas érdeklődő lesz, közvetítsék ki az ajánlatunkat.

Feladat: A május 1. napjától kezdődő közmunkaprogramban folyamatosan végre kell hajtani a területek karbantartását. Át kell gondolnia a Képviselő-testületnek, hogy fel kínáljuk-e vételre pl. a Petőfi telep melletti, az Ady E út Ózd felőli szakaszán lévő területeket megvétellel.

Szükséges intézkedések: A közhasznú munkát irányító munkatársaknak munkautasítást adni a feladat ellátására, gépek és üzemanyag beszerzésére.

2. A megvalósítás mechanizmusa

A gazdasági program elkészítése önmagában nem garancia arra, hogy a felvázolt célok megvalósuljanak. A megvalósulás alapvető feltételeit a mindenkori döntéshozóknak szükséges megteremteni. A feltételek a következők:

a) A döntéshozók, (képviselők) és a végrehajtásban résztvevők elkötelezettsége a kitűzött célok iránt.

a) Szükséges dokumentumok, tervek időben történő előkészítése.

(pl. területrendezési tervek, projekt-tervek, megvalósíthatósági tanulmányok stb.)

b) Marketing munka, közbeszerzési feladatok ellátása.

c) Finanszírozási források eldöntése, elsősorban pályázati forrásokat kell találni, másodsorban minden évben tervezni kell önrészt az elképzelések nagyságához megfelelően.

d) Amennyiben lehetséges, a lakosság igényeinek felmérése.

1. Munkahelyteremtés, foglalkoztatás elősegítése

- A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatalával, mint munkaügyi központtal történő együttműködés és kapcsolattartás folyamatos fenntartása.
- Az álláskereső lakosok továbbképzési lehetőségeinek a segítése és összehangolása.
- A település és annak környéke munkaerő-piaci és munkahely kínálati helyzetének a felmérése, annak kívánalmaihoz történő illeszkedés elősegítése.
- A képzésben résztvevő intézményekkel történő kapcsolat kialakítása és kapcsolattartás rendszerének a biztosítása.
- A településen működő vállalkozások önkormányzattal történő együttműködési lehetőségének a megteremtése.

2. Településfejlesztés

- A közösség céljainak megfelelő célkitűzések meghatározása, a gazdasági, kulturális, környezeti és társadalmi érdekek érvényesítése érdekében.
- A települést érintő beruházások, felújítások bemutatása, a fejlesztési elképzelések rögzítése.
- A polgármesteri hivatal szervezeti struktúrájának a felülvizsgálata annak érdekében, hogy a feladatellátás gyorsabb, hatékonyabb, szervezettebb és „lakosságbarát” legyen.
- Az intézmények építési, felújítási, átalakítási kívánalmainak a feltárása, azok folyamatának meghatározása, ütemezése.
- Az intézményi struktúra felülvizsgálata, a racionalizálási lehetőségek (a gazdálkodás megszervezési módjának a felülvizsgálata, létszámellátottság, feladatellátás stb.) számbavétele.
- A fogyatékkal élők életminőségének javítása érdekében a középületek akadálymentesítésének tervezett megoldása.
- Az elektronikus közigazgatási szolgáltatások fejlesztési lehetőségeinek a feltárása, a polgármesteri hivatal és az intézmények informatikai fejlesztésének irányai.

3. A helyi adópolitika célkitűzései

- A településen bevezetett helyi adó mentességek, illetve kedvezmények felülvizsgálata.
- A településen bevezetett helyi adók mértékének a felülvizsgálata a járvány leküzdését követően, esetleg idegenforgalmi adó bevezetése 2022-től.
- Fel kell készülni a csatorna beruházás átadását követően talajterhelési díj bevezetésére. .
- A helyi adóból fennálló követelések (kintlévőségek) erőteljes csökkentése, a behajtás hatékonyabbá tételének a kidolgozása, illetve az adósoknak a közmunka programokban minél magasabb számban faló foglalkoztatásuk megoldása

4. A közszolgáltatások biztosítása és azok színvonalának javítása

- A meglévő intézményhálózat jelenlegi struktúrája megfelelő. Az intézményekben hatékony munkavégzés folyik. Az idősök nappali ellátása kapacitásának kihasználtsága javítható. Szükséges néhány intézkedés megtétele, hogy minél nagyobb számban vegyék igénybe azok, akik erre a szolgáltatásra jelentkeztek. Pl. népszerű programok szervezése, társasjátékokkal való foglalkoztatás, közös sütések, születésnapra köszöntések kedves kézzel készített ajándékokkal, stb.
- Az intézményhálózat a szakmai minimum követelményeknek megfelel. Az óvoda bővítésének megvalósítása esetén feltehetően a személyi feltételek biztosítása fog gondot okozni. **Folyamatosan napirenden kell tartani a hiányzó óvónői állás betöltésére irányuló pályázati kiírásokat.**
- A településen a közszolgáltatások átalakítása megtörtént. Az ivóvíz szolgáltatás az ÉRV Zrt-n keresztül, a hulladékkezelés a Sajó-Bódva Hulladékgazdálkodási Társuláson keresztül történik. **Új szolgáltató a Borsod-A-Z megyei Hulladékkezelő Kft. A szociális alapszolgáltatások többségét helyben biztosítjuk.**
- A közszolgáltatások díja jelentősen emelkedett, ezért a költségvetésben is ezzel évente számolni kell.

5. Vagyongazdálkodás

- **Az önkormányzat vagyona emelkedő tendenciát mutat. Értékesítésre alkalmas vagyona a külterületi, vagy iparterületnek alkalmas ingatlanok, ill. a tó környékén néhány építési telek.. Kevés a megművelhető mezőgazdasági ingatlan vagy a belterületen lévő ingatlan. Növekedett a vagyon a Rákóczi út ingatlan, és a Dózsa Gy. úti építési telek megszerzésével. A meglévő vagyontárgyak, ingatlanok, létesítmények értéke folyamatosan emelkedik a folyamatos felújításnak és karbantartásnak köszönhetően: tói épületek, társasház, buszmegállók, stb.**
- **Az önkormányzat hitelt nem kíván felvenni, és adósságot keletkeztető ügyleteket nem kíván kötni. A legszükségesebb feladatokat inkább pályázati összegekből, támogatásokból valósítjuk meg.**
- **Az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság sajnálatos módon a jövőben is feltehetően támogatásra szorul. A Kft működésének és eredményes munkájának ugyanis egy bizonytalansági tényező: az időjárás a legfontosabb befolyásolója. A vészhelyzet, valamint a beruházás alatti bevétel kiesés elég**

jelentős. Ebben az időszakban több, jelentős rendezvényt, lakodalmat visszamondtak, és a szálláshelyek bevételei is nullára redukálódtak. Az ügyvezető munkájának köszönhető, hogy egyébként a gazdálkodás és a kft. működő képessége a jelen nehézségek ellenére is biztosítva van.

- Az önkormányzati vagyon gyarapításának egyik eszköze a szennyvíz beruházás, ami 1.9 Mrd Ft-tal növeli az önkormányzat vagyonának értékét.

6. Városüzemeltetési politika

- Az idegenforgalom terén rejlő lehetőségek kihasználása alapvető feladat. Támogatni kell minden olyan értelmes program megjelenését és fejlesztési elképzeléseket, amely javíthat az idegenforgalom feltételein. Ösztönözni kell a lakosságot, hogy a kiürült ingatlanokat vásárolják fel vendégfogadás céljára.
- A település lakásállományának a felmérése szükséges abból a célból, hogy mely területek rehabilitációját szükséges megtervezni. Intézkedést kell tenni a bankok felé, hogy az állami tulajdonba adhatók legyenek az elbontott salakos házak területei. Ezeket a területeket rehabilitálni szükséges akár építési telek céljára kialakítani, akár mezőgazdasági művelés alá vonni. Szükség van az Ady Endre út közepén, a Dózsa György út majdnem teljes hosszán, a Mátyás király úton elbontott vagy összedőlt területek rehabilitációjára. A tulajdonosokat kötelezni kell az ingatlanok rendbetételére.

7. Befektetés-támogatási politika

- A befektetések ösztönzése érdekében, magasan kvalifikált munkaerő képzésének a segítségét vállalnia kell az önkormányzatnak. Ezért támogatja a Bursa ösztöndíj rendszerben a felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatókat, akik sajnos egyre kevesebben vannak.
- Az ipari területek kialakítására, fejlesztésére, bővítésére alkalmas területek beépítését mellőzni kell. Folyamatos marketing tevékenységet kell folytatni a település befektetési célú felajánlására.
- Turizmusfejlesztés során annak „húzó ágazatainak” a természeti környezet ajánlását lehet nevezni. Szükséges a szálláshelyek bővítése korszerű, igényes berendezésekkel. Gondozni kell a kéktúra útvonalát, edző táborokat kell szervezni, melyhez szükséges lenne kültéri sporteszközök beszerzése.

8. Egyéb elképzelések

- Az európai uniós források igénylésére és a várható támogatás felhasználására vonatkozó feladatok (személyi, tárgyi feltételrendszer, ellenőrzés, stb.) érdekében szakképzett és profi pályázatírókat kell felkérni a bonyolultabb pályázatok elkészítésére és menedzselésére. Minden pályázati lehetőséget meg kell ismerni annak érdekében, hogy derüljön ki melyek megvalósítására rendelkezik

lehetőséggel az Önkormányzat. Az EU újabb időszakra – 2020-2027. évekre – vonatkozó pályázatait céljait még nem ismerjük. Nagy valószínűséggel a humánkatasztrófa idején az EU-ban nem ez az elsődleges feladat, hogy pályázatokat írjanak ki, hiszen az EU költségvetésében is szükség lesz a járvány elleni védekezésre pénzügyi erőforrásokat biztosítani.

- A nemzetközi kapcsolatok (testvér települési) további ápolása érdekében fel kell mérni, hogy gazdasági, kulturális, sport stb. területén milyen kihasználatlan lehetőségek vannak és törekedni kell határon átnyúló pályázatok megvalósítására is.
- Az önkormányzat és a településen működő Roma Nemzetiségi Önkormányzat viszonyában meg kell vizsgálni, hogy együttműködési lehetőségeinek és területeinek (oktatás, sport, kultúra, munkahelyteremtés stb.) javítása lehetséges-e.
- A társulásban résztvevő önkormányzatokkal a közös együttműködést még szorosabbá kell tenni és közösen kell törekedni a feladatok magasabb szintű ellátására és a tagdíjak rendszeres befizetésére. Rendkívüli kihívás az alapellátási orvosi ügyelet működtetése. Nagy valószínűséggel azzal kell számolni, hogy a borsodnádasdi székhelyű ügyeletet fel kell számolni és az Ózdi Központi Ügyelethez kell csatlakozni. Ennek elsődleges oka a személyi feltételek hiánya. A járvány leküzdését követően egyeztetni szükséges az arlóói háziorvossal az üresen maradt orvosi körzet ellátásával kapcsolatban. Lehetséges változatok: egy orvosi körzetbe vonni a két felnőtt háziorvosi körzetet, illetve kiírni a pályázatot. Nagy valószínűséggel az utóbbira kell koncentrálni.
- A lakossággal és a civil szervezetek többségével történő együttműködés megfelelő, de mindig lehet javítani. 2013 óta fellendült a kulturális élet, amely nagyon örvendetes. A különböző művészeti ágak nagyon színvonalas közreműködői a helyi és állami ünnepi alkalmaknak. Az Önkormányzatnak továbbra is legyen feladata a civil szervezetek támogatása, amely lehetőséget ad a minél jobb működésre. 2014. évben megvalósult kézműves ház beruházással, valamint a régi iskolai technika terem átvételével kialakult egy olyan közösségi tér, amely alkalmas a kézműves alkotó tevékenységre, csoportok ének, zene és tánc próbáira.

V.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ÜTEMEZÉSE

A fejlesztési igények és elképzelések pénzügyi ütemezése, sem a ráfordítások, sem a források tekintetében biztonsággal nem tervezhetők. Az önkormányzat a felsorolt fejlesztési koncepciók forrásait általában pályázatokból kívánja megvalósítani, amihez az éves költségvetési kereteken belül 5-10 Millió Ft önrésszel tud legfeljebb számolni. Tekintettel arra, hogy a településünk a leghátrányosabb térségekben helyezkedik el, magasabb összegű támogatásokat kapunk.

Az önrész tekintetében sajnálatos módon szintén nincs széles mozgásterünk, mivel az adóbevételekből lehetetlen egy nagyobb beruházás önrészét kigazdálkodni. Konkrétan veszteséget jelent a már elfogadott és nagy valószínűséggel több évre tervezett költségvetési forrásokból az elvont gépjárműadó bevételnek az állami elvonása is. Ezért

leginkább az a lehetséges megoldás várható, hogy amennyiben lehet a BM önerő alapjához pályázni, ezzel a lehetőséggel is élni kell, ha az elkövetkezendő években lesznek pl. nemzeti fejlesztési források.

A néhány milliós kisebb beruházásokat és elképzeléseket továbbra is a start értékteremtő munka pályázatain keresztül próbáljuk meg elvégezni.

Tisztelt Képviselő-testület!

A fenti gazdasági programban próbáltam a megkezdett ciklusban felvázolni a lehetőségeinket. A program megvalósítása természetesen rengeteg nehézségbe ütközhet, de nem szabad feladnunk legalább azokat az elképzeléseket, amelyek nélkül csak helyben topogás lenne.

Lakosságunk érdeke, hogy könnyebbé, élhetőbbé tegyük a környezetünket, amiért a miénk a felelősség.

Kérem Képviselő-társaimat, hogy szíveskedjenek az előterjesztést, a gazdasági programot alaposan áttanulmányozni, és ha úgy ítélik meg, szíveskedjenek elfogadni.

Arló, 2020. április 16.

Tisztelettel:

Istvánné dr. Vámos
Vámos Istvánné dr.
polgármester